Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

ETO—YEAR XXXII. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | CHICAGO, ILL., TOREK, 26. MARCA (MARCH 26), 1940 | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 61

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ZROKI KAPITULACIJE FINSKE REPUBLIKE

Zagotovila o zunanji pomoči prišla prepozno

STRAH PRED NEMŠKO INTERVENCIJO

Helsinki, Finska, 25. marca.— Zdaj prihajajo pojasnila, zakaj je Finska sprejela povabilo sovjetske vlade, naj pošlje svojo delegacijo v Moskvo, da se tam pogaja glede sklenitve miru, ko finska armada še ni bila poražena v bitkah z ruskimi četami. Maršal Mannerheim, vrhovni poveljnik finske oborožene sile, in premier Risto Ryti sta imela več razgovorov in odločitev, da se Finska odzove povabilu, je padla šele potem, ko sta ugotovila, da bi pomoč v vojaštvu in orožju, katero sta Velika Britanija in Francija obljubili Finski, prišla prepozno in ne bi mogla rešiti republike.

Finska armada se je odločno in junaško borila, dasi je bila po številu mnogo manjša od ruske. Izvojevala je sijajne uspehe v bitkah na fronti severno od Ladoškega jezera in vrgla ruske čete nazaj skoro na vseh drugih frontah. Prvo obrambno črto na karelijski zemeljski ožini je držala več tednov kljub silnim ruskim naskokom. Šele potem, ko so sovjetske čete prebile Mannerheimovo črto v sektorju Summi, so se Finci umaknili na drugo obrambno linijo. Sveže sovjetske čete so bile vržene v ta sektor in Finci so uvideli, da se ne bodo mogli dolgo ustavljati ogromni ruski premoči, čeprav je v bitkah padlo na tisoče Rusov, ker so naskakovali finske pozicije v masnih formacijah. Ko je bila mirovna pogodba podpisana v Moskvi, je bil Viipuri, strateško mesto, še vedno v finskih rokah.

Finci nočejo priznati, da je bila njihova armada poražena. Vojna je bila končana brez odločilne sovjetske zmage. Bojno razpoloženje finske oborožene sile ni bilo omajano kljub brutalnosti totalitarne vojne in sovjetskih letalskih napadov na neutrjena finska mesta.

Finci so bili razočarani, ko sta Švedska in Norveška informirali Veliko Britanijo in Francijo, da ne bosta dovolili prehoda vojaškim četam preko osvojega ozemlja, ki sta jih nameravali poslati na pomoč Finski. Hitlerjeva vlada je zapretila Švedski in Norveški z intervencijo, če bo dovolila prehod vojaškim četam. Grožnja je bila učinkovita in obe državi sta odbili apel iz Londona in Pariza, naj dovolita prehod vojaštvu preko njunega ozemlja. V Helsinku so spoznali, da ne bodo mogli voditi vojne proti sovjetskemu kolosu brez zunanje pomoči in to je bil glavni vzrok, da je Finska sprejela težke Stalinove mirovne pogoje, in podpisala pogodbo, ki je končala 105 dni trajajočo vojno.

Letalska kupčija med Ameriko in zavezniki

Washington, D. C., 25. marca. — Kupčija, da Anglija in Francija dobita dva tisoč bojnih letal najnovejšega tipa, ki so bila izdelana za ameriško armado, bo kmalu sklenjena. Zadevno naznanilo je objavil vojni department potem, ko so člani tega departmenta konferirali s predsednikom Rooseveltom.

Anglija omeji kupovanje ameriškega bombaža

Washington, D. C., 25. marca. — Britske trgovinske avtoritete so informirale ameriške uradne kroge, da bo Anglija omejila kupovanje ameriškega bombaža, da tako zaščiti svoj kapital v tujem denarstvu. Naznanilo je vznemirilo uradnike poljedelskega departmenta, ki ne vedo, kaj naj store s previškom bombažnega pridelka. Velika Britanija je bila doslej najboljša odjemalka ameriškega bombaža.

Vojaške aktivnosti na Bližnjem vzhodu

Vojne priprave Anglije in Francije

Beirut, Sirija, 25. marca. — Anglija in Francija sta povečali vojaške aktivnosti na Bližnjem vzhodu, kar je posledica kapitulacije Finske pred sovjetsko Rusijo in konference med Hitlerje in Mussolinijem v Brenneru, Italija. Nekateri krogi napovedujejo, da bo sovjetsko-nemški blok obrnil svojo pozornost na Bližnji vzhod in zato morajo biti Velika Britanija, Francija in Turčija pripravljene na vse, kar lahko pride.

Nemčija je v stiski za olje. Zdaj ga dobiva iz Rumunije, toda ne toliko kot ga potrebuje. Obrnila se je že na Moskvo z apelom, naj jo zalaga z oljem. To predviduje zapletljaje na Bližnjem vzhodu in Anglija ter Francija se hočeta zavarovati proti presenečenju.

Francija ima armado 200,000 mož v Siriji. Ta je dobila v zadnjih dneh veliko število bojnih letal. Anglija ima tudi močno oboroženo silo v Egiptu in Palestini. Če bodo izbruhnile sovražnosti na Bližnjem vzhodu, bo Turčija pomagala Angliji in Franciji, s katerima je že sklenila pogodbo vzajemne vojaške pomoči.

Vojna odkrila hibe ruske letalske sile

Čez dva tisoč letal v borbi proti Fincem

Stockholm, Švedska, 25. marca. — Sovjetska letalska sila ni več neznana stvar in predmet ugibanj, kar je rezultat vojne na Finskem. Tako vsaj menijo zunanji veščaki, ki so opazovali to silo v akcijah in trdijo, da je Rusija mobilizirala 2000 do 2,500 bojnih letal proti Finski, skoro polovico svoje letalske sile.

Sicer je res, da je bilo sovjetsko letalstvo glavni faktor v militarističnih operacijah proti Finski, toda res je tudi, da bi se Finci lahko upirali ruski letalski sili, če bi imeli več bojnih letal. Veščaki so ugotovili, da se ruska bojna letala ne morejo primerjati letalom, ki jih posedujejo ostale evropske velesile. Te, ako bi prišlo do preizkušnje, bi kmalu strle sovjetsko letalsko silo. Moskva lahko grozi s svojo letalsko silo malim državam, ne pa velikim. Veščaki so uverjeni, da bi bili ruski letalci tepeni v bitkah z angleškimi, francoskimi ali pa nemškimi letalci.

Finski letalci so demonstrirali svojo izurjenost in sposobnost v spopadih z ruskimi, čeprav so se morali boriti proti ogromni premoči. Ob izbruhu vojne so imeli Finci le okrog sto bojnih letal. V tujini so naročili tristo bojnih letal, toda dobili jih niso, ker je bila vojna prej končana. Kljub temu je Stalin vrgel čez dva tisoč bojnih letal v boj proti Fincem v zadnjih dneh vojne, da zdrobi njih odpor.

Še vedno 63,235 Američanov v Evropi

Washington, D. C., 25. marca. — Državni department je naznanil, da se je 63,235 Američanov nahajalo v Evropi ob pričetku tega leta in to kljub vojni. Leto prej je število znašalo 84,603. Iz poročila je razvidno, da živi 19,561 Američanov v Italiji, 7514 v Angliji in severni Irski, 5927 v Franciji in 5274 v Nemčiji.

NACIJI SE BAHAJO S SVOJO OBOROŽENO SILO

Francija in Anglija se ne moreta kosati z Nemčijo

MIROVNA PROPAGANDA NA FRONTI

Berlin, 25. marca. — Zdaj, ko je bilo naznanjeno, da je sovjetski premier in zunanji komisar Molotov odložil obisk Berlina, so Nemci dobili zagotovilo, da bosta Velika Britanija in Francija poraženi v tej vojni. Ta zagotovila jim je dal Robert Ley, načelnik nacijske delavske fronte.

Ley je govoril pred vojaki in delavci, ki gradijo utrdbe. Povedal jim je, da se ne more nihče kosati z nemško oboroženo silo. V svojem govoru je omenil francosko vladno krizo in se norčeval iz članov Chamberlainovega kabineta, "ki se obnašajo kot histerične ženske."

"Zapadni velesili sta skušali izolirati Nemčijo, kar pa se jima ni posrečilo," je rekel Ley. "Nemčija ima mogočne prijatelje v Italiji, Rusiji in Japonski. Skupno tvorijo najmogočnejšo silo na svetu. Nemčijo tvori blok 124,000,000 ljudi in med temi je 84,000,000 Nemcev. Mi skušamo uveriti Indijce in druge grupe, da so naciji njih najboljši prijatelji in zaščitniki. Zdaj moramo ponoviti izjavo, da Anglija ni več otok. Ona bo dobila smrtni udarec, kakor hitro bo izdan ukaz. V zadnjih petih letih je Nemčija ojačila svojo oboroženo silo na suhem, morju in v zraku, s katero se ne morejo kosati naši sovražniki. Odločilni sunek, ki bo strl britski in francoski imperij, bo prišel ob pravem momentu."

Pariz, 25. marca. — Energična nacijska propaganda se je včeraj pričela na fronti ob Renu, se glasi poročilo francoskega poveljstva. Nemški letalci so vrgli na tisoče letakov med francoske vojake na drugi strani obrambne črte. V Parizu sklepajo iz tega, da prihaja nova nacijska mirovna ofenziva.

Včeraj so se praske med francoskimi in nemškimi stražami obnovile v več krajih zapadne fronte. Zapadno od gorovja Vosgesa so krogle iz francoskih topov razpršile nemške delavce, ki so gradili utrdbe.

Domače vesti

Nov grob v Chicagu

Chicago. — Dne 22. t. m. je umrl za mrtvoudom Matija Gerdešič, star 54 let in rojen v Gradcu v Beli Krajini. V Ameriki je bival okrog 40 let, in sicer v Calumetu, Jolietu, Bradleyju in nazadnje v Chicagu. Zapušča ženo — Kambičevo Lojzko iz Metlike — in mnogo sinov in hčera.

Vesti iz Gowande

Gowanda, N. Y. — Anton Sever se je moral podvreči operaciji na slepiču in se je že vrnil iz bolnišnice. — George Samson je težko bolan in zdaj se nahaja v bolnišnici, kjer ga zdravniki preiskujejo, da ugotovijo njegovo bolezen. Želja je, da oba čim prej okrevata. — Adeline Povhe se je zaročila z Buttonom Prattom iz Lime Laka, N. Y. Čestitke!

Nov grob v starem kraju

Kenosha, Wis. — J. Paulin, član društva 38 SNPJ, je prejel žalostno vest, da je v Lubnem na Gorenjskem dne 21. januarja t. l. umrla njegova mati Marija Pavlin v starosti 84 let. V Ameriki zapušča enega sina, v starem kraju pa tri sinove in hčer.

Rojak umrl na zapadu

Denver, Colo. — Pred dnevi je tu umrl Frank Smole, doma iz Preserja pri Borovnici. Tu zapušča ženo in otroke, v East Heleni, Mont., brata, v Lorainu, O., drugega brata, Clevelandu, O., tretjega in v stari domovini četrtega brata.

Lasalliske novice

La Salle, Ill.—Dne 24. marca je v bolnišnici v Mendoti umrl rojak Frank Novak, star 44 let in doma iz Močilne pri Radečah. Bil je član društva 2 SNPJ in tu zapušča ženo, hčerko in brata, v Peruju drugega brata in sestro, v Chicagu dve sestri, v stari domovini pa brata in dve sestri. — Pokojna Agnes Kupšek, o katere smrti smo poročali pred nekaj dnevi, je bila stara 74 let in rojena v Št. Jurju pod Kumom. Njeno dekliško ime je bilo Čop. Tu zapušča moža in sina, v Peruju hčer Mary Malgaj, v Detroitu drugo hčer Ano Plazar in štiri vnuke.

BORBA ZA RUMUNSKO OLJE SE NADALJUJE

Bukarešta naznanila porast izvozne trgovine

IZGON ANGLEŠKEGA REPORTERJA

Bukarešta, Rumunija, 25. marca. — Borba med Nemčijo in Veliko Britanijo ter Francijo za rumunsko olje in druge produkte se nadaljuje z vso srditostjo. Rumunska izvozna trgovina je dosegla v januarju in februarju novo visoko točko, se glasi uradno poročilo.

Izvoz olja in drugega blaga je samo v januarju prekosil uvoz v vrednosti 949,180,000 lejev. Rezultat aktivnosti nemških in britskih agentov, ki so prišli v Bukarešto po izbruhu sovražnosti, se očituje v objavljenih številkah o porasti izvozne trgovine. Štiri države — Velika Britanija, Francija, Nemčija in Italija — so pokupile pet sedmink vsega blaga, ki ga je Rumunija izvozila.

Obe, Velika Britanija in Nemčija sta povečali napore, da dobita večji delež rumunskega izvoza. Dr. Carl Clodius, Hitlerjev ekonomski veščak, se pogaja z rumunskimi avtoritetami glede povečanja izvoza olja v Nemčijo, ki ga ta potrebuje za svojo motorno armado in letalsko silo. Poročila, da je Hitlerjeva vlada naslovila ultimat Rumuniji, so bila v Bukarešti zanikana.

Nemčija, katero je blokirala britska bojna mornarica, je v stiski, zato je pričela pritiskati na Rumunijo, naj poveča izvoz olja, pšenice, koruze, lesa in mesa, da bo lahko nadaljevala vojno. Vsled silne konkurence med Nemčijo in zavezniki so bile druge države izločene iz rumunskih tržišč. Prizadete so Estonija, Finska, Litva, Norveška, Portugalska, Rusija, Brazilija, Kanada, Kitajska in Mehika.

Budimpešta Ogrska, 25. marca. — Maurice Lowell, dopisnik angleške časopisne agenture Reuter, je dospel sem iz Bukarešte, ko ga je izgnala rumunska vlada. Lowell je poslal poročilo, da je Rumunija dobila ultimat iz Berlina, da mora dati dalekosežne koncesije Nemčiji, toda v Bukarešti in Berlinu so izjavili, da poročilo nima nobene podlage.

Avtni magnat Ford s svojimi zavezniki.

Reorganiziranje angleške vlade

Laboriti bodo stopili v vlado

London, 25. marca. — Londonski časopisi napovedujejo reorganiziranje Chamberlainovega kabineta. Zadevne diskuzije so v teku.

List Daily Telegraph piše, da so bili Arthur Greenwood, Herbert Morrison, A. V. Alexander in Clement Atlee, voditelji angleške delavske stranke, povabljeni, naj stopijo v vlado. Ali bodo sprejeli povabilo, še ni znano. V slučaju reorganiziranja vlade bo Winston Churchill, prvi lord admiralitete, dobil pozicijo obrambnega ministra, kar pomeni, da bo vrhovna kontrola nad armado, bojno mornarico in letalsko silo prišla v njegove roke. Napovedano premešanje Chamberlainove vlade je posledica nepokoja v delavskih vrstah zaradi naraščajoče draginje. Delavski voditelji protestirajo proti navijanju cen.

Člani neodvisne delavske stranke so na svojem zborovanju v Nottinghamu označili to vojno za imperialistično in napadli vlado, ker noče podvzeti nobenega koraka, da ustavi navijanje cen. Zadružna stranka se je pridružila obsodbi neodvisne delavske stranke. Sprejela je resolucijo, v kateri naglaša, da morajo delavci doprinašati žrtve v tej vojni, dočim industrijci grmadijo profite.

Porota obtožila firme in unijo

Obtožnica jim očita kršenje protitrustnega zakona

Detroit, Mich., 25. marca. — Federalna veleporota je obtožila dvanajst stavbnih firm, unijo električarjev in 18 posameznikov kršenja Shermanovega protitrustnega zakona. Obtožnica pravi, da se je krajevna unija mednarodne bratovščine električarjev (ADF) pridružila zaroti kontraktorjev. Dva unijska agenta sta prejemala podkupnino, ker sta instruirala člane, naj delajo počasi pri delu za kontraktorje, ki niso bili člani zveze zdaj obtoženih firm.

Obtožnica dalje pravi, da zarota med firmami in unijo je imela uničiti neodvisne kontraktorje in izločiti konkurenco. Voditelji unije in firme so si delili profite med seboj.

Maury L. Ansel, predsednik Brooker Engineering Co., je bil obtožen kot glavni agent obtožencev. Unijska agenta, ki sta prejemala denar od kontraktorjev in sodelovala v zaroti v zvezi s kršenjem protitrustnega zakona, sta Lloyd J. Coons in Frank Caccia. Obtoženi posamezniki so uradniki firm, proti katerim je nastopila veleporota po tri mesece trajajoči preiskavi.

Električne motnje ovirale komunikacije

Chicago, 25. marca. — Misterijozne električne motnje so včeraj ovirale telegrafske, telefonske in radijske komunikacije v Chicagu in po vsej Ameriki. Veščaki doslej še niso rešili zagonetke. Motnje so bile v obliki električnega bombardiranja zemlje in čutile so se od Honolula, Filipini, do San Francisca, Cal., od tu do Chicaga in dalje do New Yorka in čez Atlantik do Londona in drugih evropskih mest. Celo nekatere pokrajine Južne Amerike so bile prizadete. V nekaterih krajih so bile telefonske, telegrafske in radijske zveze pretrgane več minut zaradi teh motenj.

FRANCOSKI PREMIER SE POSVETUJE Z GENERALI

Opozicija proti novi vladi se krha

POOSTRITEV POMORSKE BLOKADE

Pariz, 25. marca. — Vlada premierja Paula Reynauda, ki je zadnjo soboto dobila zaupnico samo z enim glasom večine, kar jo je rešilo pred padcem, se je odločila za zatrtje desničarske opozicije s programom, ki določa energično nadaljevanje vojne proti Nemčiji. S tem upa, da bo ojačila svojo pozicijo do 2. aprila, ko se nižja zbornica ponovno sestane v svojem zasedanju.

Reynaud je sklical konferenco voditeljev francoske armade, bojne mornarice in letalske sile po seji članov notranjega kabineta, katerih naloga je izvajanje politike akcije. Zunanji opazovalci sicer ne vidijo nobenega znamenja, da bo Francija odredila veliko ofenzivo na zapadni fronti, napovedujejo pa, da bo podvzela odločne korake glede poostritve ekonomske in pomorske blokade, da prepreči raztegnitev nemškega vpliva na nevtralne države.

Konferenca, katere so se udeležili general Maurice Gamelin, vrhovni poveljnik francoske armade, admiral Jean Darlan, Camille Chautemps, podpredsednik vlade, Laurent Eynac, letalski minister, Edouard Daladier, obrambni minister, in drugi člani nove vlade, je trajala dve uri. Ko se je vršila konferenca, je več voditeljev desničarskih grup, ki so zadnji teden glasovali proti Reynaudu, izjavilo, da bodo podpirali novo vlado. Daladier, ki je odstopil kot premier zadnjo sredo, je močna osebnost v novem kabinetu. Komentarji v časopisju naglašajo, da mora Reynaud dobiti priliko, da pokaže, kaj lahko stori.

Henry de Kerillis, vodja glavne desničarske grupe in prominenten žurnalist, ki je glasoval proti novi vladi, je zdaj naznanil, da je pripravljen kooperati z njo. Objavil je članek, v katerem pravi, da bo njegova grupa podpirala program premierja Reynauda.

Norveška poslala protest Angliji

Kršenje nevtralnosti norveškega vodovja

Oslo, Norveška, 25. marca. — Vlada je naznanila, da je poslala oster protest Angliji zaradi kršenja nevtralnosti svojega vodovja po angleških bojnih ladjah. Te so dospele tja in napadle nemški parnik, ki je prej apeliral na norveške oblasti za protekcijo.

Kopenhagen, Danska, 25. marca. — Sem je dospelo poročilo, da je nemški tovorni parnik Ostpreusen, naložen s koksom, zadel ob pečine, ko se je skušal izogniti angleški bojni ladji, ki ga je zasledovala. Parnik je bil poškodovan, toda vzdržal se je na površju. Člani posadke so ostali na krovu parnika.

London, 25. marca. — Admiraliteta je sinoči naznanila, da je angleška ladja Loch Assater zadela ob mino in se potopila v bližini norveškega obrežja. Vsi člani posadke so se rešili.

Izgredi v Mehiki; 22 oseb ubitih

Mexico City, 25. marca. — Poročilo iz Vera Cruza se glasi, da je bilo 22 ljudi ubitih v izgredih v zvezi s stavko v čistilnici sladkorja. Spopad se je vršil v bližini nekega pokopališča.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (razen Chicago) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, da je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (March 31, 1940), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

138

Glasovi iz naselbin

Vesti o eksploziji

Bridgeport, O. — Poročano je že bilo o veliki razstrelbi v premogovniku Hanna Coal Co. dne 16. marca pred poldne v Willow Grovu pri Neffsu. Ta naselbina je oddaljena od naš čez hribe manj ko šest milj, po cesti pa okrog 16 milj. Tam je pionirsko društvo št. 4 SNPJ. Včasih je bilo tam precej naših rojakov, sedaj pa jih je malo, ker se jih je dosti preselilo, več pa tudi umrlo. V tistem rovu je bilo le nekaj Slovencev uposlenih in k sreči niso delali na tistem šibtu.

Florijan Pišek, blagajnik društva 4, živi blizu rova in upam, da bo vse natančno poročal, ker on dela v tistem rovu in so mu razmere znane. Dan po eksploziji sem ga hotel obiskati, prav tako Zajčeve, ki tudi tam delajo, pa so me državni policaji zavrnili. V bližini so še druga društva naše jednote, večinoma majhna in večinoma sestoječa iz drugih narodnosti, zato vsaj še meni ni znano, če je prizadet kakšen član SNPJ. V tem rovu so bili uposleni rudarji iz Laffertyja, St. Clairsvilla, Maynarda, Glencoea in Bellaira, v katerih naselbinah se nahajajo tudi naša društva. Med ponesrečenci je največ češke narodnosti, kajti na Neffsu je bilo vsaj včasih največ Čehov in jih je menda še danes.

Glede vprašanja, kako je nastala eksplozija, še nikdo ne ve. Tamkajšnji rudarji bi seveda lahko povedali, v kakšnem stanju se je nahajal rov pred eksplozijo. Širijo se vsakovrstne govorice in tudi praznoverja—na primer da je eksplozija nastala, ker so rov obiskale — ženske! med njimi mrs. Roosevelt in skupina srednješolskih dijakin. Med starimi praznovernimi rudarji je namreč mnenje, če ženska obišče rov, gotovo pride kakšna nesreča.

Ampak do eksplozije bi gotovo ne bilo prišlo, ako bi se bile upoštevale varnostne naprave. Ta rov je sicer slovel kot eden najmodernejših, ampak zadnje čase je v tem rovu, kakor tudi v drugih te družbe, ubilo več premogarjev. Ker nova mašinerija le preveč ropoče in stresa rov, se strop zrahlja in posledica je, da se ruši in pada kamenje. Kar se tiče plinov, so v vseh rovih, ampak se dajo odstraniti z dobro ventilacijo. Zraven je treba tudi gledati, da "entre" ali hodniki niso polni premogovega prahu, kar pomeni, da jih je treba čistiti in močiti in posipati s kamnitim prahom oziroma imeti varnostne naprave iz tega prahu. Ampak ker stroji producirajo kar naprej in naprej, se z vsem tem odlaša in zanemarja, kar je morda zakrivilo tudi to nesrečo.

Do danes zjutraj, 21. marca, so dobili iz rova 29 trupel. Reševalno delo je zelo počasno, kajti v rovu so velike razvaline, ki jih je treba odstraniti. Zraven morajo sproti staviti opore, ker še vedno pada kamenje s stropa radi pretresa. Nekaj časa so kamenje odstranjevali in nakladali s strojem, toda so morali prenehati, ker bi raztrgali trupla premogarjev. Trupla je težko spoznati, ker so vsa razmesarjena od eksplozije. Kot sem slišal, nekega trupla niso mogli spoznati; identificiral ga je šele zdravnik po zlomljeni nogi, na kateri ga je zdravil pred tremi leti. Druge spoznajo po zobeh ali drugih predmetih. Vzelo bo še teden ali dva predno bodo prišli do vseh trupel, kot pravijo poročila.

Iz te nesreče se kuje dosti hvale državnim avtoritetam. Pravijo, da bodo odprli začasen urad v okrajnem poslopju v St. Clairsvillu za one, ki so ostali brez dela, da bodo lahko takoj dobili brezposelnostno podporo — stalni urad se nahaja pri nas v Bridgeportu. Toda, kar je glavno glede bodočnosti, je to, da pride na preiskavo kongresna komisija, in to največ iz razloga, ker je v kongresu zakonski načrt, za katerega se bori UMWA, da se uvede federalna inšpekcija premogorovov, poleg državne in okrajne. Če pride do tega, kar je upanje, je potrebno, da inšpektorji ne bodo politični nastavljenci, ampak veščaki. Na ta način bi se lahko dosti nesreč preprečilo.

Seveda ob nesrečah so razne govorice in obljube, ampak je kmalu vse pozabljeno, nikdar siti kapital pa kar naprej terja žrtve, ker se predvsem peha za dobiček. Ob takih nesrečah je ljudstvo prestrašeno in simpatizira in trepeče. In to se bo ponavljalo, dokler se bo producíralo za profit in ne za splošno uporabo.

V mojem zadnjem poročilu sem tudi napisal nekaj o lastni obrambi proti obrekovanju, to je, "da vtikam nos povsod." Tega se ni govorilo pri nas, marveč v neki drugi naselbini. Prosil bi dotično osebo, naj me vendar enkrat pri miru pusti, ali pa pove javno, kje "vtikam svoj nos", oziroma sem aktiven, da ni v korist delavskega gibanja, SNPJ in sploh progresivni stvari. Najgrša stvar je krivično osebno opravljanje. Tega rad ne omenjam v Prosveti, toda če bo še peščica ljudi, ki dela in je aktivna v prid delavske mase, ovirana in demoralizirana po škodoželjnih in zavistnih jezikih, bo nastalo popolno mrtvilo. In kar te včasih ujezi, je tudi to, da ti na kakšni priredbi vse potrdi, da je dobro, ko pa peti odneseš, pa po tebi. Posledice tega pa trpijo tudi drugi uradniki. To je zelo slaba toleranca in ni čudno, da naše napredne stvari ponekod tako slabo napredujejo, in to največ radi zgagarjev, ki podirajo, namesto da bi gradili.

V Prosveti z dne 14. marca je br. Jankovich iz Clevelanda med drugimi povabil tudi mene in Rebola na Cankarjevo priredbo v Strabanu, Pa. Z Rebolom sva bila namenjena tja, toda razstrelba na Neffsu je nas vse zmešala, ker smo bili v skrbi radi naših rojakov in članov SNPJ. Isti dan kot se je vršila priredba, je prišlo v ta kraj tisoče ljudi iz vseh treh držav — iz Ohia, Penne in West Virginije. Zato se okrog Wheelinga tudi kliče "tridržavni distrikt." Če bi ne bilo te nesreče, bi se priredbe dne 17. marca gotovo od nas udeležila manjša skupina.

Br. Turner iz Byesvilla, O., vabi na prvomajsko slavnost našega kluba dne 27. aprila. Dobro, prijatelj Turner, pa ne pozabi tiste velike smotke, s katero si lani napravil toliko smeha. Priprave za veselico društva 13 in 640 SNPJ dne 30. marca so v polnem zamahu in kot je razvidno, bomo imeli dober poset.

Joseph Snoy, 13.

Poročilo zastopnika

Sharon, Pa. — Čitali ste Jankovichev dopis iz Clevelanda, v katerem nas je povabil, naj se udeležimo priredbe Cankarjeve ustanove dne 17. marca v strabanski naselbini, ki slovi po vsej Ameriki radi njih složnega delovanja. Tudi jaz sem skočil s "fenca" in se udeležil tega koncerta. Bil sem prijazno sprejet med Clevelandčani, ki jih je prifural bus 31 po številu. Prvo vprašanje je bilo, kje so klobase. Rekel nisem nobene besede, marveč je segel v žep in privlekel veliko meseno klobaso. Mar ni bilo tako, Tone Jankovich? Med njimi sta bila tudi glavni nadzornik SNPJ Milan Medvešek in njegov oče in več drugih odbornikov Cankarjeve ustanove.

Pogovor o klobasah je bil hitro končan, ker sem imel pri sebi dokaze. Začeli smo se pogovarjati o drugih stvareh, dokler me niso prekinile kuharice s kurjim kosilom in poticami. Mrs. Pavčič mi pripne rdečo gartrožo, češ da se ne smem ločiti od drugih Clevelandčanov, ker so me tako lepo sprejeli v svojo sredo. Oglasi se Rozi Grubich, nekdanja moja večletna soseda, ki je ljubila žgance in večkrat k meni prišla. Ona je imela krave in mleko, moja žena pa moko in tako so bili žganci z mlekom. Živeli smo prijateljsko, dokler se nista s pokojnim možem preselila v Cleveland in tam ostala, ker se jima je bolj dopadlo. Pozneje se je poročila z mr. Vičičem. Za časa 11. konvencije SNPJ sta bila oskrbnika v Slovenskem narodnem domu in sem pri njih stanoval. Od takrat se nismo videli. Imel sem njen naslov, pa sem ga zgubil. (Jankovicha prosim, naj mi ga pošlje.)

Kmalu po kosilu so pričeli prihajati ljudje in vsakdo bi rad z mano govoril. K meni pristopi neka prijazna clevelandska vdova, ki me vpraša, če sem mr. Zidanšek. Odgovoril sem, da nisem, sem pa Zidanšek. Pravi, da rada čita moje opise in da je že tri leta vdova z dvema hčerkama. Dejal sem ji, če bi bila moja žena zadovoljna, bi jo takoj "zatretal". Tako sva se prijazno pogovarjala pri kosilu. Juho sem pojedel, mesa pa ne, ker so začeli ljudje prihajati v tako ogromnem številu, da je bila dvorana napolnjena do zadnjega kotička. Pogrešal pa sem jih iz Cheswicka, Harwicka in Pittsburgha, od kjer sploh ni bilo nikogar. Spomnil sem se, da bi bolha imela dosti dela predno bi vse opikala.

Programa mi danes ni mogoče opisati, ker moram priložiti listke za Prosveto. O tem bom pisal prihodnjič. Rečem le to, da sem bil že na mnogih koncertih, toda takega nisem še v vsem svojem življenju videl ali slišal. Vsakemu je lahko žal, ki se ni udeležil tega koncerta. Le žal, da so se morali Clevelandčani tako kmalu podati nazaj na dolgo pot. Sicer so nekaj časa nategovali, toda odšli so vse prezgodaj, jaz pa sem ostal do konca. Mislim, da sta obe stranki zadovoljni. Kakor sem slišal, v Strabanu ni bilo še za nobeno priredbo prodanih toliko vstopnic kakor jih je bilo 17. marca. Upam, da so bili Clevelandčani zadovoljni s pennsylvansko postrežbo in z mojo navzočnostjo.

Anton Zidanšek, zastopnik.

Nekaj o detroitski naselbini

Detroit. — Ko sem se nahajal v eni ali drugi naselbini, sem bil večkrat vprašan, iz katerega kraja v Sloveniji je največ naseljencev v Detroitu. Na taka vprašanja nisem mogel dati točnega odgovora in ga tudi danes ne morem.

V Detroitu je nas okrog 4000 Slovencev. V javnosti se jih udejstvuje največ okoli tisoč ali do 1500. Toliko nas mogoče spada v razna društva in klube. Ako se udeležim različnih priredb, vedno opazim nove, nepoznane obraze. In detroitska naselbina je tako raztresena po velikem mestu kot najbrže nobena druga v Ameriki. Živimo 20 in tudi več milj narazen. Imamo šest društev SNPJ in tudi društva vseh slovenskih jednot. Moralno in gmotno jih še dovolj dobro podpiramo. Političnega in verskega prepričanja ne kratimo nikomur, ker tisti fanatični preziri so zamrli med nami. Tu se nahajajo Ljubljančani, Krošljani, Ižanci, Vrhničani, Logatčani, Žerovci, Gorenjci Dolenjci, Ribničani, Goričani, Vipavci, Postojnčani, Belokranjci, Štajerci, Kraševci — sploh dobiš rojake iz vseh krajev Slovenije, tudi iz Škofje Loke.

Ko sem leta 1919 prišel v Detroit, je bilo tu malo Slovencev. Imeli smo društvo 121 SNPJ, socialistični klub 114, pevska zbora Svobodo in Ljubljanski vrh. Koliko drugih ustanov je bilo tedaj, mi ni znano. Socialistični klub 114 je bil tedaj zelo aktiven, sploh eden najbolj aktivnih pri JSZ. Ko si prišel med te sodruge, si takoj spoznal, da so res napredni in si se lahko tudi veliko naučil od njih. Ves napredek in aktivnost so vršili v naselbini člani kluba — vse priredbe, koncerte, igre, predavanja, diskuzije in javne shode. Sploh vse javno življenje je bilo v rokah teh sodrugov, dokler ni prišla na površje tretja internacionala.

Tedaj so se pa pričeli politični boji med socialisti in komunisti, katerih še danes ni konec. Vse to škoduje napredku vsega zavednega delavstva. Ne ena ne druga stranka nima uspeha, vse nekam razpršeno in brez konkretnega programa. Kdaj bo prenehal ta boj in to razdiranje, je težko reči. Enkrat bomo morali te nepotrebne napake opustiti in se oprijeti skupnega dela za napredek in enakopravnost nas vseh. Nihče ne more trditi, da je vse tako kakor on smatra. Napake imamo vsi. Kdor trdi, da je brez njih, je fanatik in neozdravljiv. In fanatiki so največja zapreka napredka. Kadar se bomo streznili, popravili naše napake in zopet pričeli skupno misliti in delati, tedaj bo detroitska naselbina zopet napredna kot je bila pred 20 leti.

Kot že omenjeno, je bilo leta 1920 malo našega naroda v Detroitu. Naselbina se je pričela širiti leta 1922, ko so se začeli naseljevati premogarji iz Penne, Kanshsa in Illinoisa. Tudi ti rojaki so prišli iz raznih krajev Slovenije. Ko so se naselili v Detroitu, jih je vezala ena skupnost, katera jih drži še danes. Težko pa jo je tolmačiti. Lepo je to slišati in ni nič napačnega, ali tistega javnega življenja pa niso razvili kot so ga imeli na primer v Kansasu. Spominjam se, ko smo čitali o njih aktivno-

(Dalje na 3. strani.)

Harry Bridges, predsednik unije pristaniščnih in skladiščnih delavcev na zapadu.

Delegatje unije State, County & Municipal Workers v pohodu pred državno zbornico v Albanyju, N. Y.

Rezultati WPA v Illinoisu

Burbonski krogi radi opravljajo relifne delavce WPA, da "slonijo na lopatah," kar pomeni, da lenarijo in zastonj pobirajo davkoplačevalski denar. Ustanova WPA ni baš idealna in marsikaj bi ji lahko očitali tudi z delavskega stališča, ampak če pogledamo stvar objektivno z vseh strani, vidimo, da njene zasluge za splošnost nadkriljujejo njene flaske z vso korupcijo vred, ki se pripisuje njenim birokratičnim vodstvom.

Poročilo, ki je bilo objavljeno pred nekaj dnevi o dovršenih delih WPA v državi Illinoisu od začetka do danes, je lepa slika konkretnih sadov, to je dolga vrsta javnih del, ki jih morejo ustvariti le pridne roke po dobrih načrtih in ki so velike koristi za mesta, okraje in državo na splošno.

Iz poročila posnemamo, da je relifna organizacija WPA zgradila in deloma potlakala v Illinoisu 35,158 milj podeželskih cest in mestnih ulic; zgradila je 3216 novih mostov in popravila 6292 starih mostov.

Dalje je zgradila 33 novih šol in prezidala 844 starih, popravila 57 bolnišnic in postavila 21 novih vodovodnih naprav; zgradila je 20 novih naprav za pretvoritev grezničnе nesnage v porabno snov in skonstruirala 1170 novih odvodnih kanalov za mestne občine. Poleg tega je sezidala 230 novih poslopij za sport in zabave, 44 novih stadionov in 130 novih atletskih prostorov.

Med novimi projekti, ki jih je izvršila illinoiška WPA, nadalje omenjajo v poročilu 227 raznih javnih poslopij in 816 starih poslopij, ki so bila predelana. Omenjenih je tudi 61 novih garaž in 17 predelanih, 25 novih magazinov in 168 prenovljenih. 90 novih igrališč (vrtcev) za otroke in 622 rekonstruiranih, 67,393 novih vodovodnih odtekov, 81 novih vodnjakov, 49,267 odvodnih zvez, 39,384 novih odvodnih (kanalskih) pokrival in bazinov ter 126,080 popravljenih; 111,255 akrov zemlje očiščenih komarjev; 252 milj telegrafske in telefonske žice napete, 50 milj novih linij električne sile, 34 milj izsek v gozdovih v obrambo proti požaru, 97,300 čevljev novih nasipov proti povodnjim, 171 milj obrežnega zaklonišča ob rekah, 107 milj vodnih tokov poglobljenih in 17 novih jezov proti poplavam.

Druga dela obsezajo skoro vsa polja človeških prizadevanj. Na primer v javnih knjižnicah je bilo 2,034,472 knjig katalogiranih in 1,490,948 popravljenih, na novo vezanih; natisnjenih je bilo med drugim 413,616 strani čtiva za slepce in mimiografiranih več milijonov listov zgodovinskega in informativnega tekstá po delavcih pisateljskega in časnikarskega projekta.

Nameščenci WPA so pripravili in razposlali 8,020,067 kvartov prezerviranega sadja in 40,284 funtov posušenega sadja za družine na relifu; za šolske otroke so pa pripravili 3,232,961 obedov.

V oddelku za šivanje je bilo izdelanih 13,256,443 oblek za odrasle in otroke obojega spola; dalje je bilo izdelanih 57,432 zimnic, 120,011 kocev in do malega štiri milijone kosov razne druge odeje za relifarje.

Poleg vsega tega še omenjajo 50 novih parkov, 22,285 starih parkov očiščenih in olepšanih, 103 atletske parke, 388 igrišč za tenis, 33 kopališč za plavanje, 30 drsališč, 33 igrišč za žogo, 63 igrišč za podkovnico, 26 golfišč in mnogo drugih prostorov za razne sportne igre.

Vse to predstavlja ogromno vsoto dela, ki ga je vložilo največ 180,000 relifnih delavcev Works Progress Administracije v državi Illinoisu v času zadnjih šestih let. Rezultati kažejo, da se relifni delavci niso dosti "naslanjali na lopate" in drugo orodje ter gledali v nebo ali skozi okno. Morali so delati! Morali so delati in pošteno so zaslužili tiste cente, ki so jim bili izplačani od federalne vlade.

Najmanjšega dvoma ni, da velika večina naštetih del ne bi bila nikdar izvršena po prizadevanju lokalnih oblasti, kajti občine in okraji nimajo denarja in v mnogih primerih niti smisla za nove naprave, ki so velike koristi za prebivalstvo v splošnem in še posebej za mladino.

Depresija je Ameriko naučila, da se je lotila javnih del v obsegu kakor še nikdar prej v svoji zgodovini.

Načelo demokracije naše načelo

Čujemo in beremo kritiko o demokraciji. — Nekateri jo celo obsojajo in pravijo, da se v razvoju zadnjih sto let ni obnesla. Da, v marsičem imajo kritičarji prav, zlasti, če vpoštevamo, da se v praksi le ne izvaja demokracija, ampak le neprava demokracija. V politiki imenujemo to demokracijo lažidemokracija, ker se izvaja samo v besedah, ne pa tudi v dejanjih.

Takih demokracij smo že imeli in jih še imamo. Ali to ni dokaz, da je demokracija slaba, marveč to le dokazuje, da so slabi tisti, ki jo izvajajo. Mnogo je temu zlu kriva nezrelost človeštva, ki premalo ceni svoje dostojanstvo.

Za demokracijo je potrebna gotova kulturna stopnja. Demokracija je logična posledica volje, da v družbi soodločuješ in prevzemaš tudi odgovornost za svoja dejanja napram sebi, sočloveku in s tem človeški družbi. Zato demokracija ni zlato jabolko, ki bi samo padlo človeštvu v naročje, ampak se mora človeštvo kulturno in politično boriti in boriti zanjo in njena načela.

Kako potrebna je demokracija v tem boju, nam prav temeljito dokazuje doba zadnjih dvajset ali petindvajset let. — V tej dobi smo imeli začetke popolnejših demokracij, ki so v večinoma uničili diktatorski absolutistični režimi. — Komaj petnajst let vlada huda reakcija. In posledice te reakcije so popolna duhovna razkrojenost in uničenje demokratičnih dobrin, na podlagi katerih se je razvijalo sodelovanje in soodločevanje ljudi in narodov. Vse kliče po rešitelju, duša in volja ljudi je že izginila. Ljudje so postali mrtva glina, iz katere naj bi ustvarjal diktator srečno človeštvo. Nezavest človeškega dostojanstva in pomanjkanje resne volje, je človeštvo oddaljila od zdravega principa, da je človek človek in da imamo pravico sam si rezati kruh bodočnosti s svojimi soljudmi ob sodelovanju vseh.

Resnica je, da oni, ki prikrajajo oblike demokracij, v svoji razredni sebičnosti ne zagovarjajo prave demokracije. — Omejujejo jo, podrejo jo gospodarskim vplivom. Vse to je resnica. Ali zaradi tega demokracija ne more prenehati biti ideal kulturnega človeka.

To so menda dovolj jasni razlogi, zakaj zavedno delavstvo zavrača vsako diktaturo, kajti jemlje človeku njegovo dostojanstvo in ga spreminja v topo maso, ki pričakuje rešitev od teh ali onih sil, ki obetajo blagor človeštva z nekim tajnim zidom, kjer preneha duhovno življenje človeka.

Brez sodelovanja človeka, ljudi, ne more biti boljše bodočnosti. Ta bodočnost je pa le v demokraciji, kjer si človeštvo samo kuje svojo usodo.

Socialistično delavsko gibanje kakor tudi vse delavske organizacije, ki imajo resno voljo, da se bore za svoje pravice, morajo predvsem voditi boj za pravo demokracijo. V tem boju za demokracijo pa je potrebno kulturno delo, s katerim dvignemo človeka — do resničnega človeka boja in volje.

Delavska Politika.

O Finski

Kakor mnogo drugih evropskih narodov spadajo tudi Finci v družino starih narodov, čeprav imajo relativno mlado državo.

Prvič so v zgodovini igrali važnejšo vlogo okrog leta 1154., ko so v Finsko vdrli Švedi s svojo križarsko vojsko, da bi pokristjanili poganske Fince. Potlej so Švedi vladali Fincem več stoletij, vse dotlej, dokler vojne z Rusijo niso spremenile razmerja sil na evropskem severu.

Od leta 1894. je vladal Finski ruski car Nikolaj II. Finska se je osvobodila šele leta 1917., po vkorakanju bele garde maršala Mannerheima v Helsinki. Leta 1920. so finski svobodo mednarodno priznali in pakt o tem podpisali v Tartu na Estonskem.

Največji napredek finske književnosti so zaznamenovali pred kakšnimi sto leti, ko je Elias Lenrot napisal Kalevalo (1835), zbirko starih pesmi in legend.

Agrarna reforma iz leta 1918. je dala skoraj 200,000 novih posestev, ki jih je danes na vsem Finskem okrog 300 tisoč, nasproti 125,000 leta 1910. Od tistih dob Finska ni več odvisna od ruskega žitnega tržišča.

Finska je najbolj točen dolžnik: leta 193[illegible] je bila dolžna 2957 milijonov, leta 1938. pa samo še 811 milijonov.

Na Finskem boste našli najčistejša mesta na svetu in zanimivo arhitekturo.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 26. marca 1920)

Domače vesti. V Milwaukeeju se je vršil velik slovenski politični shod, na katerem sta govorila Etbin Kristan in milwauški župan Hoan.

Delavske vesti. V socialistični stranki naraščajo glasovi, naj Debs spet kandidira za predsednika.

Iz inozemstva. Francija je zagrozila z intervencijo v Nemčiji, če ne bo kmalu konca notranjih homatij.

Sovjetska Rusija. Wilson je obvestil antante, da je on za sodelovanje Rusije pri kontroli nad Dardanelami.

Novice z starega kraja

z Slovenije

St. Jernej, 29. januarja. — ...di mi, Podkukovci, ki veljamo ...cer za gorske ljudi, smo letos ...idko občutili zimo, ki je po...eno držala prav natančno do ...jega mejnika po pratiki, do ...da nezamrzla. V Gorjancih so ...že ponovno opazili sledove ...olkov, ki se klatijo v jati. Tu...j se tudi trdovratno širi govo...ca, da so raztrgali volkovi v ...etokrižkih hribih nekega šo...rja, od katerega so našli sa...o ostanke nog v čevljih. Znano ...namreč, da se volk usnju ved...o izogne. — Vendar verodo...jnosti te vesti ne moremo po...diti in bi se moral oglasiti o ...vari sam Sv. Križ.

O volku sicer v Gorjancih ni...dar nič ne slišimo in je ta zver...d v naših krajih neznana, kar ...prav za prav čudno, ker je ...lj proti zapadu, v Kočevskih ...ribih in gozdovih proti Čabru, ...ogostejša. Tam volka še prav ...bro poznajo, pa tudi vraže in ...erovanja, ki so s to zverino obi...ajno povezana. Če ubijejo da...es volka, razprodajo meso po ...0 dinarjev. Pa še zelo se moraš ...ožuriti, da ga ne zamudiš. Me...o je baje zelo zdravilno. Seve...a je vražarstvo po sredi.

Najbrž bo javnosti neznan ...rav originalen način lova na ...olkove, ki ga še poznajo v onem ...elu Notranjske, kjer je volk še ...eden gost. Okrog in okrog goz...a, v katerem se drže volkovi, ...otegnejo kak meter od tal vr...ico, na kateri so v enakih raz...aljah navezani živobarvni tra...ovi. Samo na enem mestu puste ...ozek prehod, kjer narede lovci ...asedo. Preko vrvice ne spravi ...olka nobeną stvar na svetu, ni...i lovski pes, niti puška. Begajo ...em ter tja, dokler ne odkrijejo ...rzeli, kjer pridejo naravnost ...red puške. — Zanimivo je, da ...oznajo natančno ta način lova ...a volkove tudi v severni Rusiji, ...Finskem in Estonskem. Ta lov...ska praksa je po vsej priliki pre...ej stara.

Katalog slovenske knjige

Organizacija knjigarnarjev ...ravske banovine je izvršila hva...e vredno nalogo: izdala je ka...alog "Slovenska knjiga. Seznam ...o stanju v prodaji dne 30. juni...a 1939" (392 str. v osmerki). ...Kdor koli ima opravka s sloven...ko knjigo, bodisi kot konsument ...n čitatelj, bodisi kot poročeva...ec, kot profesor itd., predvsem ...a kot prodajalec knjige, je po...grešal takle po strokah urejeni ...seznam vseh slovenskih knjig, ...ki so danes na knjižnem trgu. Ob ...priliki jubilejne razstave povojne ...slovenske knjige se je prav po...sebno občutila potreba takega ...pregleda naše razpoložljive knji...ge. Velika produkcija zadnjih ...dveh desetletij je storila, da je ...postajal slovenski književni trg ...edalje manj pregleden celo za ...liste, ki so tako rekoč doma med ...knigami. To tembolj, ker smo s ...slovensko bibliografijo danes ce...lo na slabšem, kakor smo bili ...pred vojno, ko je zanjo hvale ...vredno skrbela Slovenska mati...ca. Dr. Janko Šlebinger zastav...lja zanjo vso svojo preizkušeno ...strokovno temeljitost, vendar o...staja največji del njegovega tru...da v rokopisu, le kdaj pa kdaj ...mu uspe natisniti kakšen specia...len pregled, kakor je na primer ...bibliografija slovenskega tiska ...ali kmetijska bibliografija. Naj ...samo mimogrede omenimo, da so ...nas v tem pogledu prehiteli celo ...Slovaki.

O nedostajanju najsplošnej...ših pregledov in priročnikov je ..."Slovenska knjiga" koristno in ...zaradi tega zaslužno dejanje. Iz ...uvoda izvemo, da je Organizaci...ja knjigarnarjev Dravske ba...novine pričela pripravljati ta se...znam že leta 1936, in sicer zgolj ...iz praktične potrebe. "Nobene u...stanove nimamo" — čitamo tu ...nadalje —, "ki bi obvezno regi...strirala knjižno produkcijo. Celo ...Univerzitetna knjižnica ljublja...nska kot osrednja državna knjiž...nica v Sloveniji ni v posesti ce...lotne slovenske knjižne produk...cije iz zadnjih let. Dostavljanje ...dolžnostnih izvodov se namreč ...kljub prizadevanju vodstva knji...žnice zanemarja." Izdajatelji ...razglašajo, da so imeli pri zbira...nju gradiva velike težave, ker se ...založniki niso odzvali tako, ka...kor bi človek pričakoval v — nji...hovem lastnem interesu, in zbog ...te nemarnosti najbolj zainteresi...ranih so nastale nekatere poma...njkljivosti. Zato je knjigi pri...ložena prošnja založništvam in ...samozaložnikom, da prispevajo ...h kompletaciji. Kolikor lahko ...sklepamo po prvem pregledu se...znama, utegnejo biti vrzeli ne...znatne. Pripomniti pa je treba, ...da so ponekod navedbe nedosled...ne; tako je pri nekaterih prevo...dih omenjen prevajalec, kakor je ...pravilno, pri drugih pa ne, če...prav je v knjigah označen.

Gradivo tega seznama, ki ga je ...uredil prof. Niko Kuret, je raz...deljeno v štiri in dvajset stro...kovnih skupin; v vsaki skupini ...so knjige razvrščene v abeced...ni vrsti po imenih avtorjev. Li...stanje po seznamu je prav za...nimivo, saj vzbuja marsikakšno ...misel. Tako je "Slovenska knji...ga" novo pričevanje o razmahu ...slovenske knjižne produkcije po ...osvobojenju. Velik kvantitativni ...napredek gre na račun novih ...konsumnih plasti, ki so se vče...lenile v naše kulturno življenje, po...večanega zanimanja za domačo ...knjigo in boljše organizacije za...ložniškega prometa. Preseneča ...pa, da zasledimo na knjižnem tr...gu ne kot antikvarne iztise, nam...reč kot blago, ki je še vedno v ...normalnem prometu, pred 30 in ...celo 40 leti izišle knjige. Z druge ...strani je značilno, tako redke so ...pri nas druge ali celo tretje izda...je naših literarnih del, če izvza...memo nekaj slovenskih klasikov, ...pa Cankarja, Župančiča in še te...ga ali onega. Seznam nam daje ...tudi podatke o velikem razmahu ...prevodne književnosti. Tu naha...jamo nekatere avtorje in dela, ...ki so šli neopaženo mimo kultur...ne javnosti in so šele sedaj sto...pili v javno evidenco. Po obsegu ...zavzema največ prostora seveda ...leposlovje, ki je razdeljeno med ...pesništvo in pripovedništvo, med...tem ko so dramatiko dali sku...paj z literaturo o gledališču in ...filmu. Izmed ostalih strok so po...sebno močno zastopane: verstvo ...z bogoslovjem in nabožnim slov...stvom (22 strani), glasba s ples...om (28 strani), dramatika z ...gledališčem (20 strani), mladin...sko slovstvo (20 strani), zgodo...vina z narodopisom (16 strani), ...pravoslovje (10 strani), jeziko...slovje (7 strani) in šolstvo z uč...beniki (19 strani). Skromneje so ...udeležene v naši knjižni proiz...vodnji eksaktne vede. Medicina ...zavzema 6 strani, medtem ko ...stroka "vojno slovstvo" navaja ...komaj tri brošure in "Zakon o ...ustroju vojske in mornarice" v ...izdaji Tiskovne zadruge. Ta stro...ka je med vsemi najskromnejša, ...dejstvo, ki morda ni neznačilno ...glede na značaj in usmerjenost ...našega naroda, ki nima samo...stojne vojaške tradicije.

"Slovenska knjiga" je potre...ben priročnik vsem, ki se zani...majo za domačo knjigo. Stane ...20 din.

Iz Primorja

Drobiž

V Trnovem pri Il. Bistrici je ...umrla prejšnji teden komaj 46 ...let stara trgovka Hrvatin Len...čka, mati štirih otrok. Pokojna, ...ki je bila rojena na Premu, je že ...15 let bolehala za boleznijo na ...črevesju in je te dneve podle...gla.

Trst. — Luciji Smokovičevi je ...zgorel senik s 100 stoti sena. Po...klicani gasilci niso mogli rešiti ...senika in sena, vendar se jim je ...posrečilo, da se ni požar razširi ...na druge objekte. Škoda je 4500 ...lir.

Trst. — Jakob Tavčer 82 let, ...Mihael Zadnik 46, Slatnik Ru...dolf 36, Marija Hafner vd. Bit...ner 72, Marija Repinc vd. Mulc ...74, Zatež vd. Bubak Elza 46, Čok ...Ivan 45, Jeršan Ema 76, Radov...čič Blaž 53, Mulič Josip 43, Vav...čer por. Pinca Frančiška 75, ...Boškin Anton 76, Vlahovič vd. ...Čipčič Ivana 66, Markelj Andrej ...61, Komar Lavra 19, Križanov...ski Karl 65, Cerkvenik Josip 80, ...Sternat vd. Matijašič Uršula 80, ...Župančič Anton 67, Ivan PiščA...nec 85, Maksimilijan Brus 42, ...Marija vd. Mihalič roj. Perac 65, ...Tereza Grum vd. Jerine 84, Ma...rija Krazevec por. Jermonič 62, ...Ivan Krivičič 49, Alojzija Kraš...na por. Lovrenčič 31, Marija Ju...glič vd. Čok 74, Žnidaršič por. ...Šepič Marija 62, Sulčič por. Tre...tjak Lucija 46, Trampuš Alojz ...71, Žlindra vd. Kastelic 78, Gri...novec por. Križaj Josipina 68, ...Travnik vd. Rožman Margareta ...72, Živic Ivan 73, Bratuž Andrej ...78, Premrou Frančiška 87, Čer...nigoj Franc 60, Kodrič vd. Proft ...Antonija 67, Radovič Ernest 65, ...Klaužar vd. Azaher Tereza 88.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

sti pa bilo na kulturnem ali političnem polju.

In v Kansasu so imeli vztrajne stavkarje, ki so bili ponos našemu narodu. Ti naši rojaki so bili vedno v ospredju boja, stali solidarno, veliko žrtvovali in vedno zmagali, dokler ni Lewis nastopil proti štrajkom. In ker se mu niso hoteli podati, marveč šli tudi proti njemu v boj, jih je Lewis razpršil in nastavil svoje unijske uradnike. Tem vrlim Kansasčanom vse priznanje, toda v Detroitu do danes še niso pokazali svoje bojevitosti. Mogoče da tega še pride, kar nam bo pokazala bodočnost.

Tu naseljeni rojaki so večinoma uposleni v avtni industriji. Pred nekaj leti so večinoma delali pri Fordu, zadnjih par let pa ga zelo zapuščajo radi priganjaštva in protiunijskih aktivnosti. Do višjih pozicij pri Fordu naši rojaki niso prišli razen enega, ki ima službo uradnika, toda njega ni danes več med naš narod. Po drugih avtnih tovarnah je mnogo naših rojakov uposlenih v inženirski stroki in lahko priznamo, da ne stojimo za drugimi narodnostmi. V dobre in boljše službe so se povzpeli tudi naši sinovi in hčere, posebno v inženirski stroki, in izgleda, da bodo v bodoče imeli odgovorna mesta v avtni industriji.

Danes imamo že tudi večje število raznih trgovcev, ki imajo še dosti uspeha, in to posebno v trgovini s pijačo ali "beer gardnih". Če bi mi bili kompaktno naseljeni, bi imeli tudi veliko več ustanov in več napredka. Tudi zadrugo bi že imeli in imeli uspeh. To smo že imeli v povojih ali radi raztresenosti nam te ideje ni bilo mogoče uresničiti.

Toliko pojasnila onim, ki ste me že večkrat vprašali o slovenskih naseljencih v Detroitu. Če bi hotel opisati bolj obširno in natančno, bi vzelo preveč prostora v Prosveti in naj to torej za silo zadostuje.

Anton Jurca, 121.

O Stalinu in bolezni

Rock Springs, Wyo. — Zopet sem se namenil malo ponagajati uredniku z mojo lepo pisavo, toda naj potrpi, saj tudi jaz trpim predno nekaj skupaj spravim. Prosveto berem vsak dan in se mi dopade. Glede Finske in Rusije vidim dvoje mišljenj: eni so bili za Rusijo, drugi za Finsko. Najboljši urednik bi ne mogel vsem ustreči. Uredništvo Prosvete ni bilo v Rusiji, zato je moralo pisati novice, kakšne so prihajale.

Kar se mene tiče, so bili finski in ruski vojaki usmiljenja vredni. Ne Finci ne ruske mase niso hotele vojne. Če bi šli na fronto Stalin in drugi vampeži, bi pa jaz rekel: le dajte se, dokler zadnji prvi ne pade. Kar se tiče Stalina in njegove armade, se je slabo iskazala. Res so Finci kapitulirali, ali tisto se je že vnaprej vedelo, da finska miška ne bo premagala kosmatega medveda. Stalina je žiher sram, ker je napadel tako malo državo. In finski vojaki so pokazali junaštvo; če bi jih bilo toliko kakor je Rusov, sem prepričan, da bi bila vojna drugače zaključena. In kar je Stalin dobil, je tudi drago plačal.

Zdaj pa nekoliko sam o sebi. Kakor je že znano, imam polomljeni hrbet. Že 17 mesecev sem doma in še ne vem, koliko časa bom še. Na 12. marca je prišel superintendent in mi rekel: "Frank, jutri boš šel z mano. Peljal te bom v Salt Lake City, Utah." Odšla sva 13. in bila še isti dan tam. V bolnišnici sem bil do 15. Zdravniki so me tako pregledovali in mečkali, da sem prišel bolj bolan nazaj kakor sem bil odšel. Menda imam dosti za vse življenje. Rekli so, naj hodim na sprehod, da bom bolji, toda jaz se bojim, da iz tega ne bo nič. Tamkaj so mi dvakrat kri pregledali, vzeli tri slike in me tako stiskali, da ne morem povedati. Zdravnike sem imel najboljše, ker družba ima dosti denarja in ne mara slabih. Kadar bom vedel pri čem sem, bom poročal in povedal, kaj je SNPJ in njena društva.

Frank Tominc.

Morris L. Cooke (levo) in George W. Taylor, člana odbora Collective Bargaining Assn., organizacije, ki skuša zmanjšati industrijske konflikte.

Člani unije hotelskih uslužbencev piketirata restavracijo hotela Clintona v Albanyju, N. Y.

Kaj bo, deček ali deklica

Milica Stupan

To je važno vprašanje, ki skozi mesece prav posebno živo zanima vsako bodočo mater in bodočega očeta. V splošnem pa je to nekaj, kar zanima vsakega človeka, pa zato tudi ni čuda, da ljudje že od najstarejših časov sem to raziskujejo.

Preden si lahko odgovorimo na stavljeno vprašanje, si moramo biti na jasnem, kako se vrši oploditev. Vsaka žena hrani v svojem telesu v jajčniku okoli 50,000 jajčec. Od teh dozori v dobi spolne zrelosti vsak mesec po eno, le izjemoma po dve ali več, tako da lahko nastanejo dvojčki, trojčki itd., torej v teku življenja kvečjemu 400. Mož pa hrani milijone semenskih celic, od katerih pa vsakikrat le ena sama oplodi jajčece. Pri spočetju novega človeka, pri oploditvi se združi ženska zarodna celica ali jajčece z moško zarodno ali semensko celico. Oplojeno jajčece pa se začne takoj deliti in rasti.

Pri vprašanju določevanja spola so tri možnosti. Prva možnost je ta, da je določen spol že pred oploditvijo, da ima torej vsako neoplojeno žensko jajčece že v naprej določen spol. Ta trditev je najstarejša. Že Grk Hipokrat je trdil, da je desni ženski jajčnik določen za spočetje dečkov, levi pa za spočetje deklic, da se torej rodi deček, če se slučajno oplodi jajčece iz desnega jajčnika, deklica pa, če se oplodi jajčece iz levega jajčnika. Ta trditev se je pojavljala tudi pozneje prav do najnovejše dobe vedno znova. Danes pa vemo neizpodbitno, da to naziranje ne drži, kar je potrdilo zlasti dejstvo, da so žene, ki jim je bil operativno odstranjen levi ali desni jajčnik, kljub temu še vedno rodile otroke obeh spolov. — Zato so tisti, ki še vedno zastopajo mnenje, da je spol določen že pred oploditvijo, spremenili to naziranje in pravijo, da so v istem jajčniku moška in ženska jajčeca. Spet so pa trdili, da je žensko jajčece sicer še brezspolno, da pa vplivajo nanj še pred oploditvijo razni zunanji vplivi in mu določijo spol. Tako je n. pr. Schenk trdil, da je odvisen spol od izgorevanja hrane v materinem telesu. Če so se našli v seči še ostanki raznih neporabljenih snovi, zlasti sladkorja, je bilo po Schenkovem naziranju jajčece, ki je ravno takrat dozorevalo, slabše hranjeno in temu primerno manj zrelo, pa se je zato, če je prišlo do oploditve, razvila deklica. Če so pa nasprotno v ženskem telesu zgorele vse snovi, je bilo jajčece dobro hranjeno in dozorelo in se je razvil deček. Schenk je svojo teorijo razvil še dalje in je trdil, da je mogoče s primerno hrano, ki jo uživa bodoča mati pred oploditvijo, vplivati na spol otrokov.

Druga možnost je ta, da nastane spol šele po oploditvi, da je žensko jajčece takrat, ko se združi z moško semensko celico, še brezspolno in da se določi spol šele med nosečnostjo pod vplivom kakršnihkoli zunanjih vplivov na dozorevajoči plod. Pripadniki te teorije se sklicujejo na dejstvo, da je zaplodek v materinem telesu do nekega določenega časa dvospolen, ali še bolj, brezspolen, da je torej teoretično mogoče vplivanje na spol. Znanstvena raziskavanja so pa dokazala, da se razvija vsak plod v smeri svojega določenega spola, da je torej spol že v naprej določen. Edino, kar lahko zunanji vplivi dosežejo, je to, da se zunanji spolni znaki bolj ali manj razvijejo.

Preostane torej še tretja možnost, da se določi spol pri oploditvi, torej pri združitvi ženskega jajčeca in moške semenske celice. Vsi znanstveniki, ki so to vprašanje raziskovali, so mnenja, da se pri oploditvi vrši nekak boj med moškim semenom in ženskim jajčecem, zmagovalec v tem boju pa določi bodočemu plodi spol. V zvezi s tem pa se pojavita dve važni vprašanji. Prvič, kateri spol vtisne zmagovalec bodočemu plodu, svoj lastni spol ali nasprotnega. Drugo vprašanje pa je, katere so tiste okolnosti, ki pripomorejo bodisi ženskemu jajčecu, bodisi moškemu semenu do zmage pri določitvi spola.

Tudi pri teh dveh vprašanjih so bila mnenja sprva zelo deljena. Nekoliko jasnosti so pa prinesla v to poglavje opazovanja na živalih. Dognali so namreč, da spočnejo plemenski samci, konji, biki in merjasci, ki oplode samice takrat, ko so še v polni moči svojih spolnih sil, pretežno žensko potomstvo. Če so jih pa pripuščali stalno prepogosto k mnogim samicam in je njihova spolna sposobnost nekoliko opešala, pa je bilo moško potomstvo v premoči. Slično so opazovali tudi pri ljudeh. Moški, ki so bodisi zaradi starosti, bodisi zaradi pogostih semenskih izlivov, bodisi zaradi prejšnjih spolnih pretiravanj ali iz kakršnegakoli drugega vzroka le s težavo izpolnjevali svoje zakonske dolžnosti, so imeli kljub temu več dečkov, kakor moški v polni posesti spolne moči. Znano je tudi, da se po vseh vojnah rodi posebno mnogo dečkov. Ta pojav je prav gotovo utemeljen v tem, ker vpliva vojna s svojimi napori, slabo prehrano in živčnimi pretresi kvarno na moški svet in oslabi njegove spolne sposobnosti. — Iz vseh teh opazovanj so s polno upravičenostjo izvajali sklep, da je večja ali manjša energija moških semenskih celic, ki je odvisna od večje ali manjše spolne zaposlitve, v zvezi z določitvijo spola. Lahko torej smatramo za najbolj verjetno, da oni spolni drug, bodisi moški, bodisi ženska, ki je v trenutku spolne združitve močnejši, živahnejši in aktivnejši del, določi bodočemu plodu spol in sicer mu vtisne ravno nasprotnega.

Še več jasnosti je prinesel v to vprašanje nauk o dednosti, ki se je razmahnil šele v našem stoletju. V jedru spolnih stanic ali celic, ženskega jajčeca prav tako kakor moške semenske celice, so namreč našli učenjaki mikroskopsko majhna, svetla paličasta telesca, ki so jih imenovali kromozome. Vsaka spolna celica, ženska jajčna celica prav tako kakor moška semenska celica, ima 48 kromozomov, a samo tedaj, ko je še nezrela. Tik pred dozoritvijo se namreč vsaka spolna celica razdeli v dve celici, vsaka s 24 kromozomi. Ena teh polovic propade, druga pa je potem sposobna za oploditev in ker ima samo 24 kromozomov, se lahko združi s 24 kromozomi drugospolne celice v novo celoto, v oplojeno jajčece, ki se potem še razvija dalje devet mesecev v materinem telesu. V kromozomih tičijo nosilci dednih lastnosti, v teh majhnih delcih spolne celice, ki so tako majhni, da jih lahko vidimo le z najboljšimi mikroskopi, je vse ono, kar podeduje človek po svojih starših.

Pri nekaterih živalih pa so opazovali učenjaki, da so imele dozorele spolne celice še po en kromozom več in zato sklepajo, da je tudi pri človeku tako. Ta preostali kromozom pa ima zelo važno vlogo, kajti on odloča spol. Če oplodi jajčece seme, ki ima ta preostali kromozom, se rodi bitje ženskega spola. Če je pa oplojeno jajčece s semenom, ki nima tega preostalega kromozoma, da je torej en ženski kromozom več, se rodi bitje moškega spola. Tako sklepajo, da tisti partner, ki je v trenutku združitve aktivnejši, da novospočetemu bitju en kromozom več in s tem odloči njegov spol, ki je njegovemu ravno nasproten.

Po teh dognanjih sprejmejo torej hčerke od očetov več dednih snovi kakor sinovi, pri katerih je zopet materin vpliv večji. To se potrjuje že v vsakdanjem življenju, kajti hčerke so duševno in telesno bližje očetom, sinovi pa materam.

Razna opazovanja so pa tudi dognala, da so vezane na kromozom, ki določa spol, tudi dedne podlage za nekatere bolezni. Tako n. pr. je poročal Sippel o nekem možu, ki je imel v svojem prvem zakonu več zdravih dečkov in deklic. V drugem zakonu z navidezno zdravo ženo pa se mu je rodilo več zdravih deklic, dočim so imeli vsi dečki izkaženo roko, samo štiri prste. Torej je pripisovati to nakazo izključno materinemu vplivu. To nam pa tudi potrjuje, da se nakaza ni mogla razviti šele na oplojenem jajčecu, ki se je v maternici razvijalo, ker bi se potem prav tako lahko razvila na istospolnem otroku, ampak da je bila določena dedna podlaga že ob oploditvi.

K najnevarnejšim dednim boleznim spada hemofilija ali krvavost. Hemofili podedujejo po svojih prednikih pomajkljivo sestavljeno kri. V njih krvi manjka važna snov, ki je potrebna za strjevanje krvi. Najmanjša rana, n. pr. izdrtje zoba, povzroča lahko pri njih tako močno krvavitev, da izkrvave. Hemofili so vedno samo moški in so potomci hčerk, ki so dobile od svojih očetov to bolezensko podlago. Če se namreč hemofil oženi, so njegovi sinovi in vse potomstvo sinov popolnoma zdravo. Tudi hčere so zdrave, a v sebi imajo skrito bolezensko podlago, ki se pokaže šele na njih sinovih in sinovi teh hčerk so zopet hemofili. Torej so dedno obremenjene hčere, katerih spočetje je odločil preostali kromozom v očetovi semenski celici, na katerega je pa bila tudi vezana bolezenska podlaga za hemofilijo.

Po *Svobodi.*

Fašisti udarili po zaveznikih

Angleške in francoske intrige na Balkanu

Rim, 25. marca.—Obdolžitev, da Velika Britanija in Francija intrigirata v balkanskih državah v škodo Italiji in Nemčiji in da skušata spremeniti te pokrajine v bojišča, je izrekel Virginio Gayda v listu Il Voce d'Italia. Gayda večkrat govori in piše v imenu diktatorja Mussolinija in vsled tega je obdolžitev resna zadeva.

Gayda v uvodniku odločno pobija v Londonu in Parizu objavljena poročila, da si hočeta Italija in Nemčija razdeliti balkanske pokrajine med seboj. Pravi, da ta poročila nimajo nobene podlage, zaeno pa kažejo, da Anglija in Francija hočeta nahujskati Balkance proti Italiji in Nemčiji. Radi bi ustvarili vtis, da Italija in Nemčija ogražata varnost balkanskih držav.

Situacija na Balkanu in odnošaji med Rumunijo in Ogrsko bodo predmet razgovorov v Rimu, kamor je včeraj dospel ogrski zunanji minister Paul Teleki. Naznanjeno je bilo, da bo danes konferiral z Mussolinijem in zunanjim ministrom Cianom.

Usoda Indije v Gandhijevih rokah

New Delhi, Indija, 25. marca. — Politična usoda Indije zavisi zdaj bolj od Mohanadsa K. Gandhija, voditelja nacionalistov, nego kdaj prej, odkar je organiziral kampanjo civilne nepokorščine. To se je pokazalo na zborovanju Vseindijskega kongresa, ki je bilo pravkar zaključeno. Gandhi je dobil od kongresa mandat, da po svoji previdnosti vodi borbo proti Veliki Britaniji za neodvisnost Indije.

Papež apelira za mir med narodi

Vatikansko mesto, 25. marca. — Papež Pij je v svoji velikonočni poslanici apeliral za mir, sporazum in enotnost med narodi, zaeno pa je urgiral poravnavo perečih problemov na podlagi resnice, pravičnosti in krščanske ljubezni. Izrazil je tudi bojazen, da bo evropska vojna prinesla silno trpljenje narodom in uničenje državam.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

IZ URADA OKRAJNEGA TAJNIKA OKRAJA COOK, ILLINOIS

DRŽAVA ILLINOIS }
OKRAJ COOK } SS

V smislu odredb točka 34, Primarnega volilnega zakona države Illinois, tem potom izjavljam, da bo barva papirja, ki se bo rabil za primarne glasovnice priznanih strank za primarne volitve, ki se bodo vršile v okraju Cook izven Berwyn, Chicago, Chicago Heights, in Harvey, trga Cicero in vasi Elmwood Park, Morton Grove, Niles Center, Summit in Stickney, v torek 9. aprila 1940 kot sledi:

Demokratična .....Rožnata
Republikanska .....Polna

V PRIČO TEGA sem dal moj lastnoročni podpis in žig okraja Cook, dne 25. marca A. D. 1940.

MICHAEL J. FLYNN
tajnik okraja
Cook, Illinois
(PEČAT)

KNUT HAMSUN

GLAD

Poslovenil FRAN ALBRECHT

To je pomagalo, — to je imenitno pomagalo. Z vsako kretnjo, ki jo je storil, je prosil mož oproščenja, da ni bil takoj zaslutil tako važnih reči v odeji. Ko je naredil zavitek, sem se mu zahvalil za uslugo kot človek, ki je že često odposlal dragocene stvari v Smirno; odprl mi je vrata in se dvakrat poklonil, ko sem odšel.

Romal sem med ljudmi po Stortorvu in se kretal večinoma v bližini žensk, ki so prodajale cvetlice v lončkih. Težke rdeče rože, ki so jim listi blesteli krvavo in surovo v vlažnem jutru, so mi vzbujale poželenje, me zavajale v pregrešne skušnjave, da bi ukradel katero; povprašal sem po ceni, samo da bi bil kolikor mogoče blizu cvetlic.

Bilo je deset in šel sem v uredništvo. Mož s škarjami je ril po kupu starih časopisov; urednika še ni bilo. Na njegov poziv sem oddal svoj veliki rokopis, dal možu slutiti, da je večjega pomena nego običajno in mu položil na srce, naj ga osebno odda uredniku, kakor hitro pride. Pozneje čez dan pridem sam po odgovor.

"Dobro!" je rekel mož s škarjami in se pričel spet baviti s svojimi časniki. — Zazdelo se mi je, da je smatral vso zadevo za nekoliko preveč legalno; toda rekel nisem ničesar, marveč sem mu samo ravnodušno pokimal in šel.

Zdaj sem imel spet časa dovolj! Ako bi se vsaj hotelo zjasniti! Bilo je priskutno vreme, brez vetra in brez svežnosti; zaradi varnosti so razpele ženske svoje dežnike in volnene čepice moških so bile videti ploščate in turobne. Šel sem še enkrat preko trga in si ogledaval zelenjavo in rože. Hipoma sem začutil roko na svojem ramenu in se okrenil. "Frajlica" mi je voščil dobro jutro.

"Dobro jutro," sem odvrnil nekoliko vprašujoče, da bi takoj slišal, kaj želi. "Frajlica" mi ni posebno ugajal.

Radovedno je gledal na moj veliki novi paket pod pazduho in vprašal:

"Kaj pa nosite tu?"

"Pri Sembu sem bil in si kupil blaga za novo obleko," sem odgovoril blazirano, "nočem, da bi še naprej pohajal tako zanemarjen; človek je včasi preveč skopuški napram svoji zunanjosti."

Pogledal me je in se zdrznil.

"Sicer pa — kako se vam godi?" je vprašal počasi.

"Nad vse pričakovanje dobro."

"Tak imate zdaj kak opravek?"

"Opravek?" sem odvrnil zelo začudeno, "saj sem vendar knjigovodja pri veletržcu Christieju."

"Ah tako!" je dejal in stopil nekoliko nazaj. "Bog, kako vam privoščim to! Če vam le ne bodo izberačili vsega denarja, ki ga prislužite! Z bogom!"

Tik nato se je spet okrenil in se vrnil; naznačil je s palico na moj paket in rekel:

"Lahko vam priporočim svojega krojača. Ne dobite boljšega krojača kot je Izaksen. Recite samo, da vas jaz pošiljam."

To pa mi je vseeno bilo preveč. Kaj je moral vtikati svoj nos v moje zadeve? Kaj ga je brigalo, h kateremu krojaču pojdem? Razljutil sem se; pogled na tega praznega, načičkanega človeka me je razsrdil in dokaj brutalno sem ga opomnil desetih kron, ki si jih je bil izposodil od mene. Še preden mi je mogel odgovoriti, mi je bilo žal, da sem ga tirjal; bil sem v zadregi in mu nisem pogledal v oči; ko je v istem trenutku prišla neka dama mimo naju, sem stopil brzo nazaj, da bi lahko šla mimo in nato sem porabil priložnost, da sem izginil.

Kam torej ta čas, ko sem čakal? S praznimi žepi nisem mogel iti v kavarno in tudi za nobenega znanca nisem vedel, h kateremu bi se lahko podal ob tej uri. Kakor po nagonu sem jo mahnil gori po mestu, porabil dokaj časa na poti s trga do "meje", prečital "Večerno pošto", ki so jo prakaz izobesili, šel doli po Karla Ivana cesti, se nato okrenil in šel naravnost proti Rešnjemu pokopališču, kjer sem našel miren prostorček na griču poleg kapelice.

Tam sem sedel v miru in sanjal v vlažnem zraku, dremal in prezebal. In čas je mineval. Ali pa je tudi bilo čisto gotovo, da je bil moj feljton majhen umotvor umetniške inspiracije? Bog vedi, če nima tu pa tam kakih pogreškov! Ako bi šlo po tem, bi ga nazadnje niti ne vzprejeli, čisto enostavno ne vzprejeli! Nemara je bil srednjevrsten ali pa naravnost slab; kaj mi je bilo porok, da ni v tem hipu, že ležal v košu? . . . Moja samozavest je bila omajana, skočil sem kvišku in odvihral s pokopališča.

Doli v Akersgadenu sem poškilil skozi okno prodajalne in videl, da je bila ura šele malo čez dvanajsto. To me je napravilo še bolj obupanega, saj sem s takšno gotovostjo upal, da je že mnogo preko poldneva, povpraševati po uredniku pred 4. uro, pa je bilo brezzmiselno. Usoda mojega feljtona me je navdajala z mrklimi slutnjami; čim bolj sem mislil na to, tem neverjetneje se mi je dozdevalo, da naj bi bil tako nenadoma napisal kaj uporabnega, malone v spanju, lobanjo polno mrzlice in sanj. Seveda, varal sem se in se vse jutro radoval za sam prazen nič in nič! Seveda . . . Šel sem iz predmestja in dospel na odprto polje, nato v ozke, čudaške uličice mimo žag, preko nepozidanih krajev in njiv in se nahajal nazadnje na deželni cesti, ki ji nisem mogel dozreti konca.

Tu sem obstajal in se sklenil obrniti. Spotil sem se od marša in se vračal počasi in zelo pobit. Srečal sem dvoje senenih voz; voznika sta ležala zleknjena na senu in prepevala; oba sta bila gologlava, oba sta imela okrogle, brezskrbne obraze. Domneval sem, da me nagovorita in mi vržeta v lice kako opazko ali kak dovtip; ko sem bil dovolj blizu, me je eden njiju poklical in vprašal, kaj nosim pod pazduho.

"Odejo," sem rekel.

"Koliko je ura?" je vprašal.

"Ne vem natanko, približno tri, mislim."

Zdajci sta se oba zasmejala in se odpeljala dalje. V istem hipu sem začutil na ušesu bolečino udarca z bičem in klobuk mi je odletel z glave; ta fantalina me nista mogla pustiti mimo, ne da bi se obregnila vame. Nekoliko omamljen sem se zgrabil za glavo, pobral nato svoj klobuk z roba jarka in nadaljeval svojo pot. Doli v predmestju sem srečal moškega, od katerega sem zvedel, da je že štiri proč.

Štiri proč! Ura je bila že štiri proč! Pričel sem urno korakati, skoro teči proti mestu, zavil sem v stran in hitel proti uredništvu. Urednik je nemara že davno bil tam in spet odšel iz uredništva? Šel sem in tekel vmes, spotikal se, zaletaval se v vozove, prehitel vse sprehajalce, jel tekmovati s konji, se trudil kot brezumen, da bi dospel pravočasno. Planil sem skozi vežna vrata, preskočil stopnice v štirih skokih in potrkal.

Nič odgovora.

Odšel je! Odšel je! sem pomislil. Zgrabil sem za kljuko, vrata so odprta, potrkam še enkrat in vstopim.

Urednik sedi pri svoji mizi, obraz obrnjen proti oknu, s peresom v roki, pripravljen za pisanje. Ko je začul moj sopihajoči pozdrav, se je napol okrenil, me pogledal, zmajal z glavo a dejal:

(Dalje prihodnjič)

Eugenie Fichtenova, mlada češka violinistka, ki bo imela koncert v sredo večer, 14. februarja, v Kimballovi dvorani, Wabash ave. in Jackson blvd.

Tenorjeva pisma

Napisala Silvia

Vsa srca so oboževala slavnega tenorja, ženske so sanjale o njegovem omamnem glasu in njegovi očarljivi postavi, in marsikatera mu je pisala zaljubljeno pismo. Pogosto mu je pismonoša prinesel celo kopico takšnih priznanj.

Vendar pa ta pisma niso prišla v njegove roke. Njegova potovanja, skušnje, pogajanja in tudi vse mogoče pustolovščine mu niso dopuščale, da bi prebiral mnogoštevilna, zmerom ista priznanja. Kljub temu pa niso romala v koš. Narobe: da ne bi tenor izgubil na svoji priljubnosti, je bilo treba na vse te dopise odgovarjati. In zato je skrbela Marija, njegova izredno skrbna tajnica. Sama je podpisovala mojstrovo ime na poslane slike in je na pisma odgovarjala z nekaj vljudnimi vrsticami.

Okrog te lepe ženske z nežnimi, zabrisanimi črtami je plavala neka skrivnost. V vsakršni zmedi je ostala zmerom tiha, v največjem vrtincu osamljena. Živela je samo za svoje delo; tiho in neopazno je izpolnjevala svojo naporno dolžnost.

Nekega dne je prispelo med drugimi tudi neko pismo, ki je bilo napisano v čisto drugačnem tonu kakor ostala. Njegova odpošiljateljica je bila Hela, dekle, ki je mojstra poslušalo pri njegovem gostovanju v dunajski operi. S svojega stojišča na četrti galeriji ni dosti videla, toda tenorjev glas jo je tako prevzel, da odtlej hodi okrog kakor v sanjah. Vendar to ni nikakšno ljubezensko pismo, temveč so zelo previdne, neskončno nežne besede, priznanje človeka, čigar srce pripada glasbi, ki so ga pa okoliščine obsodile na pusto pisarniško delo.

Te besede so v Mariji naletele na sorodne strune. Sama je sanjala nekoč, da bo postala slavna pevka in le s težavo se je sprijaznila s tem, da ima zato premalo daru. Večer za večerom, ko se je zavesa dvignila, jo je bolelo, da ni smela tudi sama sodelovati.

Skoraj proti njeni volji je bil odgovor na Helino pismo daljši in osebnejši, kakor je imela sicer navadno pisati; toliko misli so se ji same vsilile pod pero. In stalo jo je dosti premagovanja, da ni to pismo podpisala s svojim imenom.

Hela je takoj odgovorila in tako se je navezalo med njima dopisovanje, ki je odkrilo dosti skupnosti in soglasja v nazorih obeh žensk. In obe sta bili enako presenečeni: Hela od tenorja — mislila je kajpak, da ji sam odgovarja na njena pismo — ki se je nanj obrnila samo zato, da bi morebiti z njegovo pomočjo dosegla umetniško kariero, ni pričakovala toliko prisrčnosti; Marija pa ni bila ravno razvajena, kar se tiče dopisov nedoraslih deklet.

Uživala je neomejeno zaupanje svojega gospodarja, toda to pot se je njej sami prvič zazdelo, da je šla preko svojih pravic. Morebiti ji je vsilila ta občutek v tej zadevi njena osebna prisotnost. Zato ga je prosila, ko sta imela pred seboj novo gostovanje na Dunaju, naj ta pisma prebere.

"Čemu neki?" je vprašal s svojim ljubeznivim, le za spoznanje prezvonkim glasom, "saj veste, Marija, da se slepo strinjam z vsem."

In res si ni vzel niti toliko časa, da bi ustregel njeni želji, le z zanimanjem je opazoval sliko, ki jo je Hela poslala, potem je pa odločil: "Rezervirajte ji sedež v prvi vrsti! Po predstavi naj pride v kavarno!"

Tako zdaj Hela sedi in razburjena čaka na začetek opere. Prvič ji je usojeno, da ne prisostvuje predstavi visoko zgoraj na galeriji, temveč čisto od blizu v prvi vrsti. Nepremično gleda predse, na orkester, kjer godbeniki pravkar pripravljajo svoja glasbila. Ne zmeni se za druge ljudi okrog sebe. Tako tudi ne opazi bledе, vitke dame, ki jo neprestano opazuje z neke lože v parterju.

Marijo je očarala ljubkost in milina mladega bitja, ki si je z njo že nekaj mesecev zaupno dopisovala. "Sorodna duša", je zašepetala predse, "ali ne čutiš, da ni na odru, temveč tu v bližini človek, ki imaš z njim toliko skupnega?"

Ne, Hela tega niti najmanj ni slutila. V nezavedni omami je doživela krasoto tega večera, veličastno ubranost orkestra in izbranih glasov. Kakor pravljico je doživljala ta čudež; njen princ se ji je smehljal, zmerom znova, zmerom znova. In še na koncu, ko ga je viharno odobravanje priklicalo pred zavese, se je priklonil le pred njo in njegove oči so iskale njene.

Marija jo je čakala v kavarni: "Prosim, ostanite z menoj toliko časa, da se mojster preobleče. Jaz sem namreč njegova tajnica."

Skušala je s Helo navezati pogovor, toda ta ji je v zadregi odgovarjala na njena vprašanja. Čakala je nanj, ki mu je imela toliko, ki mu je imela vse povedati. Kaj naj bi govorila to uro s tujim človekom?

Njene oči so bile neprestano uprte v vrata. Ali ne bi bilo mogoče, da bi bil v poslednjem trenutku zadržan?

"Ne", se je nežno nasmehnila Marija, "to je nemogoče".

Hela se je morala z vso silo obvladati, da ni tekla naproti možu, čigar pisma so jo popolnoma pridobila zanj, sleherno vrstico je že znala na pamet. Potrpi še trenutek, noro srce, nikar tako divje ne razbijaj, počakati moraš, da pride in se po vseh pravilih predstavi! Upam vsaj, da bova lahko nekaj časa nemoteno kramljala, ta dolgočasna ženska vendar ne bo ostala tukaj. Saj naposled ni njegova telesna straža, temveč samo njegova tajnica, njena naloga so pogodbe in pisma.

Pisma? je segla sama sebi v besedo. Ali je morebiti tudi njena pisma brala?

Premerila jo je od strani. Marija, ki je čutila pogled na sebi, je pri tem ni motila.

Hela bi jo rada vprašala, rada bi vedela, če ta tujka ve za upljivo vsebino njunih pisem, da takrat se je že prikazal metnik. Vsi so ga pozdravljali, se mu smehljali, on je pa odzdravljal na vse strani in hitel njej.

"Zelo me veseli," je rekel s svojim ljubeznivim, le za spoznanje prezvonkim glasom, "da se vas spoznal!"

Hela ni vedela kaj odgovoriti, imela mu je toliko povedati, a ni vedela, kje naj začne. Ali je pa mogoče temu vzrok nenadna zočnost nekega tretjega?

Marija je razumela.

"Oprostite mi, prosim," je dejala, "pričakujejo me."

Laž je njo samo zabolela. Kdo jo pričakuje? Nihče je ne pričakuje.

"Zbogom, gospodična Hela", je rekla glasno. In ko jo je še nekoliko pogledala v oči, je neslišno zašepetala:

"Zbogom, sorodna duša."

SLOVENSKA NARODNA PODPORNA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebej list Prosveta za koristi, ter potrebe agitacijo svojih društev in članstva za propagando svojih idej. Nikak pa ne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje glasilo. Torej agitacijski in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev se ne pošiljajo listu Prosveta.

Prihodnji

MAJSKI GLAS

bo posvečen 35-LETNICI PROLETARCA. Obsegal bo najmanj 84 strani. V njemu bodo spisi naših prejšnjih in novih sotrudnikov, zgodovinski podatki iz našega gibanja, leposlovni in drugi spisi. Dalje slike klubov, ilustracije itd. Izide sredi aprila.

POSAMEZEN IZVOD STANE 25c

Za večja naročila so cene sledeče:

10 iztisov . . .	$ 2.40	75 iztisov . . .	$15.75
25 iztisov . . .	5.75	100 iztisov . . .	20.00
50 iztisov . . .	11.00	250 iztisov . . .	47.50

Naročila naslovite:

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue - Chicago, Ill.

VANDA

L. B.

Zadnjič me je avto podrl, ko sem šel čez cesto. Dve ženski sta preplašeno zakričali. Pa se mi ni nič zgodilo. Prav nič. Pobral sem se, stepel prah z obleke in šel s sklonjeno glavo dalje.

Tisti dan sem dolgo blodil po cestah. Ob dveh popoldne me je podrl avto, ob desetih zvečer sem prišel domov. To je precej dolgo.

Včasih, ko sem bil bolj otročji, sem kar tako hodil po cestah in spotoma pisal otroške pesmi. Takole med potjo sem se ustavil, izvlekel kos papirja iz žepa in napisal verz. Ne vem, kolikokrat sem se moral ustaviti in pisati, da je nastala pesem. Morda sem ves popoldan blodil po ulicah, da sem skoval pet kitic.

"Dobro je," je rekel urednik, "še prinesite!"

Honorarja — 30 din. Menda sem pet ur taval po cestah in pisal verze torej sem služil po 6 din na uro.

Zdaj nič več ne pišem pesmi. Ne vem, zakaj ne. Kar tako blodim po mestu. Ko grem čez cesto, popazim, da me avto spet ne podere. Srečujem ljudi, ki hite vsak v svojo smer. Neko dekle se mi nasmehne, celo pomežikne. Morda ji je dolg čas in se ji hoče, da bi jo ogovoril? Pa grem dalje. Nekam bi rad prišel. Tako, kamorkoli že. Čevelj me žulji, na peti imam nogavico strgano in sploh sem že truden od teh blodenj.

Mrak lega na mesto. Svetilničar hodi pred mano in prižiga plinske svetilke. Pridem do deske, kjer je nalepljen popoldnevnik. Ljudje čitajo. Slabo se vidi ob medleči svetlobi, pa čitalci tiščijo glave čisto k deski. Drug drugega odrivajo in se prestopajo. Seveda, vsi bi radi brali.

Zavijem po stopnicah v cerkev. Stisnem se v mračen kot in slonim ob zidu. Svetnik me postrani gleda z oltarja. Bog ve, kdo je ta sveti mož? Tak je, kakršni so običajno svetniki: v levi roki drži odprto knjigo, desnico ima dvignjeno, prve tri prste stegnjene, zadnja dva pa upognjena, kakor bi kaj razlagal ali učil. Morda je kak cerkven učenik, škof ali evangelist. Nikjer ne vidim napisa. Morda je sveti Evstahij . . . Ampak moralo bi biti napisano, da bi človek vedel. Prav za prav ne vem, kaj mi je šinilo v glavo, da je ta kip na oltarju sv. Evstahij. Saj sploh nič ne vem o njem. Samo tako — slišal sem že to ime ali ga čital v koledarju.

Ko stopim na cesto, za trenutek obstanem in pomislim, kam in kod. Pa nič ne vem, kam in kod. Nikakih opravkov nimam. Gledam ljudi, kako hite mimo. Nekdo mi celo reče: Servus, toda preden mu morem odzdraviti, je že pet korakov proč in moj "servus" ga komaj še ujame. Znanec se ozre in mi smehljaje se pokima z glavo. Dvajset korakov pred seboj uzrem učitelja Kranjca, ki moško korači proti meni. Spomnim se, da mu dolgujem kovača, in jo odkurim dalje.

Hitim po ulicah. Policaj gleda za mano. Najbrž se mu zdim sumljiv . . . Nenadoma butnem v žensko:

"Av! Štor neroden! Kam divjaš?" me nahruli Vanda.

Zmeden stojim pred njo. Po čelu in licih mi lezejo znojne kapljе.

"Mama je šla v dramo. Predstava traja do enajstih. Juhuhu! Rompompom!" čeblja in se me tesno oklene pod roko.

Greva dalje. Ona si poje melodijo po taktu koraka. Včasih pri tem poredno poskoči in menja korak. Narahlo me udari z rokavico po obrazu, mi popravi ovratnik in oguljeno scefrano kravato. Ob ušesu mi potisne lase nazaj v frizuro. Odpenja mi gumbe na suknjiču, potem jih spet zapenja. Iz same razigranosti počenja take neumnosti.

"Si bil pri večerji?" me vpraša?

"Bil."

"Greš domov?"

"Da."

"Pa treseš se — te zebe?"

"Hladno je."

"Zakaj ne nosiš plašča?"

"Čenča!"

"Daj mi poljub, ker sem čenča!"

Njene tople ustne čutim na svojih. Kaj si vse domisli ta Vanda! Potem mi dopoveduje, da gre k teti po knjige, da se bo samo pol urice zadržala, da me bo ob devetih počakala pred stolnico, saj je mama v teatru . . . Pred rdečo hišo me ustavi, z dlanjo me lopne po bledem licu:

"Adijo fant! Ob devetih na svidenje!"

In zbeži po stopnicah kdo ve kam. Menda k teti po knjige. Ko bo pila čaj ali kavo pri svoji sorodnici, bo dobro pazila na pol urice. Venomer bo pogledovala na svojo zlato, zapestno uro, vrtela prstan, ga snemala in spet natikala na svoj drobceni prstek. Vse na njej je tako drobceno, majhno in ljubko, kakor na zalem otroku.

Vanda misli, da sem študent. Ne ve, da nisem študent, ne ve, kje stanujem, ne ve, da sem že dva dni lačen ko pes, da imam plašč v zastavljalnici, da sem vse knjige, obleko, perilo, uro in aktovko znosil starinarjem . . . Solit se pojdi, ti, uboga, drobcena Vanda!

Tako, zdaj sem spet sam. In blodim po cestah.

Vanda je dobro dekle. Lani mi je podarila za god zlato dozo z mojim monogramom. Dolgo sem jo nosil po žepih. Ko ni bilo cigaret, sem čike hranil v njej, in ko sem še čike počikal, sem jo prodal Bernotu za 800 din. Plačal sem hrano in stanovanje za dva meseca. Vando sem nalagal, da sem jo izgubil. Pa je verjela.

"Uh, ti vse poizgubiš!" je rekla in me jezno s pestjo sunila v ramo.

Bernot je rad tovarišem ponujal cigarete iz zlate doze. Pred njimi se je bahal, da mu jo je poklonila njegova Lida. Midva z Bernotom imava prav za prav isti monogram. Torej vse v redu. Čisto verjetno, da mu jo je poklonila Lida. Celo pri zlatarju je bil in zvedel, da je zlata škatlica vredna celih 2500 din. Škoda, da nisem sam šel k zlatarju, preden sem jo bil prodal.

Ob cestah luči samotno brlijo. Rahlo dežuje. Komaj čutim, da pada nekaka mehkobna rosa. Ko stopam mimo kandelabra, slišim, kako plinska luč pritajeno šumi nad mano. Tam daleč, menda sto metrov daleč stoji drugi kandelaber in ona luč na njem bržkone tudi tako pošumeva. Pa to malokdo zapazi. Čemu naj bi tudi zapazil, ko vendar šumenje luči ni prav nič važno . . . Dežuje. Rahlo dežuje. V laseh čutim mokro, Debela kaplja mi zdrsne čez lice do usten. Čez čas prileze druga po isti poti, potem se utrnejo tri ali štiri hkratu, pa jih obrišem z rokavom.

Zavarovanje

"Ali mi svetujete, naj se zavarujem za primer nesreče pri isti zavarovalnici, kakor ste zavarovani vi?"

"Seveda! Jaz sem zavarovan že dvanajst let, pa se mi do danes še ni ničesar zgodilo!"

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani že plačajo pri asesmentu $1.20 za tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, reči, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado	**$6.00**	**Za Cicero in Chicago je**	**$7.50**
1 tednik in	4.80	1 tednik in	6.30
2 tednika in	3.60	2 tednika in	5.10
3 tednike in	2.40	3 tednike in	3.90
4 tednike in	1.20	4 tednike in	2.70
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	1.50

Za Evropo je $9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....